

OLGIERD JAKUBOWSKI

ZAGROŻENIE ZBIORÓW MUZEALNYCH NA ŚWIECIE 2013 R.

Zdarzenia związane z naruszeniem bezpieczeństwa muzeów wzbudzają zazwyczaj duże zainteresowania mediów, są również uważnie analizowane przez ekspertów w celu wypracowywania nowych rozwiązań. Sposoby dokonania kradzieży i przypadki wandalizmu w instytucjach muzealnych w 2013 r. nie odbiegały od występujących w poprzednich latach.

Akt wandalizmu przeciwko obrazowi Eugene'a Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*. Fot. <http://www.fadwebsite.com/2013/02/09/delacroix-liberty-leading-the-people-defaced-by-a-vandal-in-france/>

STYCZEŃ 2013 R.

Norwegia. Z Muzeum Sztuki w Bergen w Norwegii (KODE Kunstmuseene) skradziono 25 eksponatów reprezentujących sztukę chińską. Złodzieje wtargnęli do muzeum około godz. 5 nad ranem. Użyli łomów, którymi rozbili szklane gabloty, zabrali eksponaty do kartonów i uciekli w ciągu kilku minut. Działali w sposób dobrze zorganizowany: w czasie, gdy doszło do kradzieży, policja badała przypadki podpałek samochodów najprawdopodobniej spowodowanych przez współników sprawców w celu odwrócenia uwagi od rabunku w muzeum. Za kradzież odpowiedzialna okazała się irlandzka zorganizowana grupa przestępcza „Rathkeale Rovers”¹, której członkowie byli sprawcami m.in. kradzieży rogów nosorożca z europejskich muzeów. Włamanie to wywołało w Norwegii dyskusję nad bezpieczeństwem zbiorów, ponieważ już wcześniej, w 2010 r., doszło do kradzieży w tym samym muzeum (sprawcy wybili otwór w ścianie, by dostać się na ekspozycję), w wyniku której muzeum straciło 56 eksponatów.

Holandia. Z muzeum Catharijneconvent w Utrechcie skradziono część złotej monstrancji wycenianej na około 250 tys. euro. Około godz. 13.30 dwóch ubranych na czarno mężczyzn w kominiarkach podjechało pod budynek muzeum, który mieści się w dawnym klasztorze. Jeden z nich podszedł do bocznych szklanych drzwi muzeum i kilkakrotnie uderzając młotkiem, rozbił hartowane szkło, z którego były wykonane. Dostał się na ekspozycję i rozbił gablotę, w której znajdowały się części monstrancji. Jednak źle ocenił stabilność gabloty, która przewróciła się i rozbiła o podłogę. Sprawca zebrał rozrzucone kawałki monstrancji, część z nich włożył do małej torebki, a część pod pachę i zaczął opuszczać budynek. Drogę zastąpił mu strażnik muzealny, w szarpaninie udało mu się odebrać złodziejowi torbę. Jednak sprawca z pozostałymi częściami monstrancji uciekł i odjechał ze współnikiem. Kradzież trwała około 2 minut.

¹ Nazwa pochodzi od miejscowości w Irlandii.

Monstrancja skradziona z Muzeum Catharijneconvent
Fot. <http://mediumaevum.tumblr.com/post/41858168558/help-find-this-precious-monstrance-stolen-from-museum>

Napis *AE911* na obrazie Eugène'a Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*. Fot. <http://www.photo-officielle.com/photo-du-tag-ae911-la-liberte-guidant-le-peuple-eugene-delacroix>

do muzeum i dokonało kradzieży. Zdarzenie to wiąże się również ze skandalem, jakim było wystawienie kilka miesięcy później jednego ze skradzionych eksponatów, lekko zmodyfikowanego, na aukcji w Sotheby's. Biała prostokątna praca, składająca się z bloków wypełnionych trójkątami, opatrzona została znakiem „R69-32” (wskazanie roku powstania dzieła i znak identyfikacyjny). Znak wystawionego na aukcji dzieła został zmieniony: cyfrę 32 przerobiono na 39. Mimo zgłoszenia przez organizację Art Lost Register wątpliwości co do pochodzenia dzieła, w czerwcu zostało ono sprzedane za 213 tys. euro.

KWIECIEŃ 2013 R.

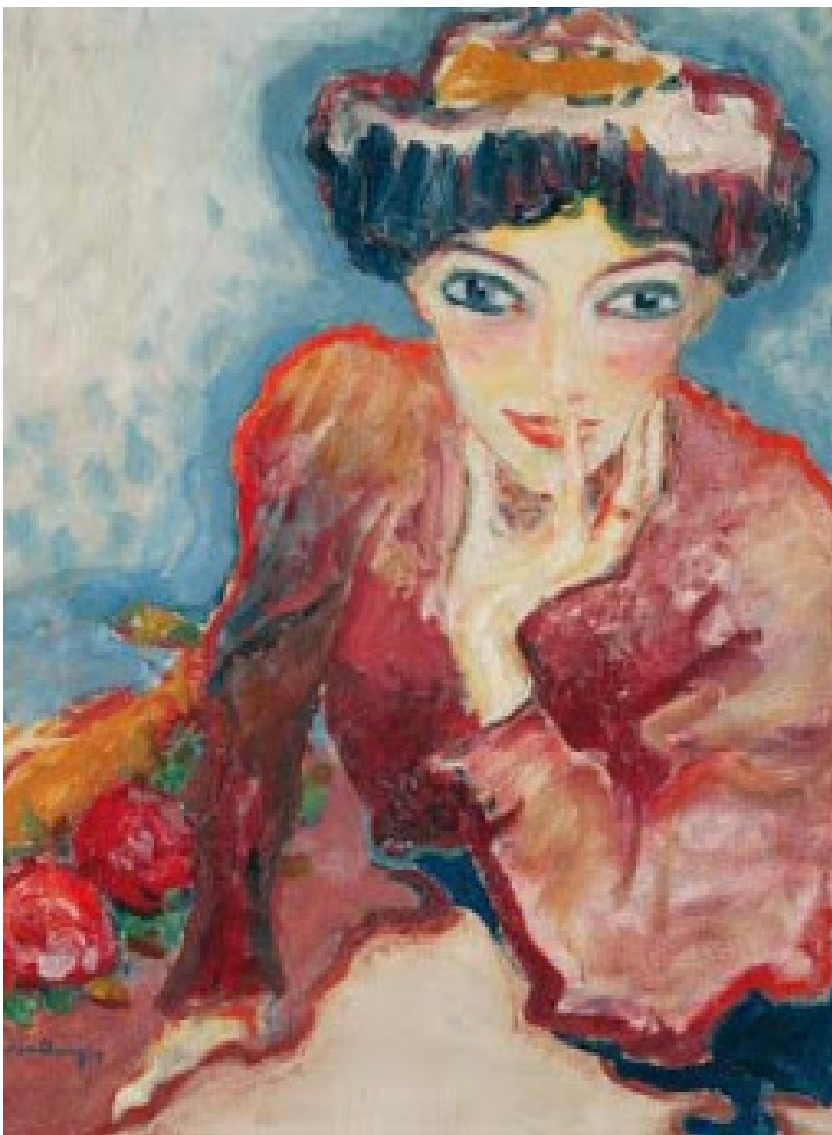
Irlandia. Z budynku Archiwów Muzeum Narodowego w Dublinie skradziono głowy i rogi nosorożców wartości ok. pół miliona euro. O godz. 22.40 trzech zamaskowanych sprawców dostało się do budynku, związało ochroniarza i przeniosło

LUTY 2013 R.

Francja. W oddziale muzeum Luwru w mieście Lens doszło do aktu wandalizmu. 28-letnia kobieta uszkodziła obraz Eugène'a Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*. Sprawczyni została obezwładniona przez strażnika i jednego ze zwiedzających, jednak udało jej się na dole obrazu zrobić markerem napis *AE911*, który okazał się skrótem nazwy i strony internetowej organizacji walczącej o rozpoczęcie dochodzenia Kongresu USA ws. ataku na World Trade Center.

MARZEC 2013 R.

Holandia. Z muzeum van Bommel van Dam w mieście Venlo skradziono 4 dzieła sztuki nowoczesnej autorstwa Jana Schoonhovenena i Tomasa Rajlicha. Około godz. 5 nad ranem dwóch mężczyzn włamało się

Kees van Dongen, *Myślicielka*, obraz skradziony z muzeum Van Buurena w mieście Ukkel, Belgia. Fot. Interpol

do białego vana cztery głowy nosorożców z ośmioma rogami. Ochroniarzowi udało się oswobodzić i około północy, tuż po odjeździe złodziei, wszczął alarm. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w związku z informacjami o nasileniu się kradzieży tego typu eksponatów władze muzeum już w 2011 r. zdjęły je z ekspozycji. Nie powstrzymało to jednak dobrze poinformowanych sprawców od dokonania rabunku.

Włochy. Kradzież w muzeum narodowym Etrusków Villa Giulia w Rzymie. Złodzieje zaatakowali około północy, wrzucając do budynku granaty dymne, czym zajęli uwagę strażników i zakłócili pracę kamer. Podczas gdy straż muzeum badała dym i zawiadamiła policję o wydarzeniu, sprawcy dostali się do pomieszczeń muzealnych i ukradli dużą liczbę egzemplarzy z kolekcji biżuterii etruskiej.

LIPIEC 2013 R.

Belgia. Z muzeum Van Buurena w mieście Ukkel skradziono 10 obrazów, m.in. dzieło Pietera Brueghela Młodszeo, Jamesa Ensora oraz dzieło Keesa Van Dongena *Myślicielka* wyceniane na 1,20 miliona euro. Złodzieje dostali się do muzeum przez tylne drzwi tuż przed godz. 4 nad ranem. Włamanie trwało 135 sekund.

Francja. Kradzież w muzeum sztuki azjatyckiej w mieście Biarritz. Czterech sprawców sterroryzowało personel (w wyniku użycia przemocy dwie osoby trafiły do szpitala) i ukradli jadeitowe zabytki pochodzące z Azji (datowane na 3400–2250 p.n.e.), wyceniane na ponad 500 tys. euro. Za kradzież, która trwała 15–20 minut, odpowiedzialna jest zorganizowana grupa przestępcza „Rathkeale Rovers”.

SIERPIEŃ 2013 R.

Egipt. W Muzeum Malawi w mieście Minya doszło do kradzieży i zniszczeń. W trakcie rozruchów tłum zaatakował budynek muzeum. Zabito sprzedawcę biletów, podpalono budynek, spalono mumie i inne dzieła sztuki. Tydzień później zniszczono lub skradziono ponad 1000 eksponatów, m.in. zabytkową biżuterię, złote greckie i rzymskie monety. Zniszczono m.in. rzeźbę sprzed 3500 lat. Z całego zbioru udało się ocalić zaledwie kilkadziesiąt eksponatów.

WRZESIEŃ 2013 R.

Stany Zjednoczone. Z National Museum of Racing and Hall of Fame w Nowym Jorku podczas włamania, do którego doszło ok. godz. 23.30, sprawcy ukradli 5 niezwykle rzadkich eksponatów (specjalnie zaprojektowanych pucharów) wycenianych na około 500 tys. dolarów. Włamanie trwało ok. 3 minut.

Stany Zjednoczone. Do budynku Sedro-Woolley Museum w okolicach Waszyngtonu dostał się będący pod wpływem narkotyków sprawca, nagi. Zaalarmowana przez ochronę policja zatrzymała przestępcę i odebrała mu skradzione eksponaty. Wprawdzie przestępcy nie udało się wynieść z muzeum obiektów będących pamiątkami historycznymi ofiarowanymi przez okolicznych mieszkańców, ale włamanie spowodowało duże szkody w budynku muzealnym.

Efekty zniszczeń w Muzeum Malawi w Egipcie. Fot. <http://www.myfoxny.com/story/23180969/looters-steal-priceless-artifacts-from-egyptian-museum>

Puchar skradziony z National Museum of Racing and Hall of Fame w Nowym Jorku.
Fot. <http://www.timesunion.com/local/article/Reward-set-in-trophy-theft-case-4839365.php#photo-5181500>

PAŹDZIERNIK 2013 R.

Szwecja. Z muzeum historycznego w mieście Lund skradziono zabytki archeologiczne z epoki wikingów. Jak wskazuje monitoring, sprawca włamał się ok. godz. 3 rano (niewykluczone, że miał współników). Póttorej minuty zajęto mu usunięcie szkła z okna na parterze, wejście do budynku, rozbitcie gabloty i ucieczka z muzeum.

Estonia. Z muzeum Nowej Sztuki w Parnawie skradziono dzieło Salvadora Dali *Fuente de Vida*. Jest to praca wykonana z metali i ceramiki. Policja podejrzewa, że kradzieży dokonał około godz. 17.15 młody mężczyzna. Wartość eksponatu wyceniono na ok. 2100 euro.

LISTOPAD 2013 R.

Macedonia. W wyniku kradzieży Muzeum Macedonii w Skopje utraciło około 166 eksponatów. Z magazynów skradziono m.in. pochodzącą z IV w. biżuterię: pierścienie, bransolety, kolczyki, wisiory. Według policji, w sprawę zamieszana jest zorganizowana grupa przestępcza, a obiekty prawdopodobnie opuściły granice Macedonii.

Oprócz opisanych kradzieży, należy wymienić dwa inne ważne wydarzenia w 2013 r., mające wpływ na poziom zagrożeń zbiorów muzealnych na świecie. Jednym z nich jest akcja policji europejskich, koordynowana przez Europol, mająca na celu rozbitcie zorganizowanej grupy przestępczej „Rathkeale Rovers”. W jej wyniku zatrzymano wielu członków tej organizacji, odpowiedzialnej w ostatnich latach m.in. za co najmniej 6 przypadków

włamań i rabunków w muzeach oraz liczne kradzieże w antykwariatach i domach aukcyjnych. Przestępcy z „Rathkeale Rovers”, oprócz innych licznych zbrodni, w szczególności skupiają się na kradzieży i nielegalnym obrocie rogowcami nosorożców i sztuką azjatycką. Niestety biorąc pod uwagę międzynarodowy i zorganizowany charakter tej grupy, można spodziewać się, że odrodzi się ona w niedługim czasie. Drugie wydarzenie to zatrzymanie sprawców kradzieży siedmiu obrazów z 15 na 16 października 2012 r. z Holenderskiego Muzeum Kunsthal (ostatni sprawca został zatrzymany 7 grudnia). W szeroko komentowanym w mediach procesie oskarżonym grożą surowe kary wieloletniego więzienia, mające odstraszyć na przyszłość – jak wskazał dyrektor rumuńskiego Muzeum Historii Narodowej Ernest Oberlander-Tarnoveanu – sprawców „zbrodni przeciwko ludzkości”.

THREAT TO MUSEUM COLLECTIONS IN THE WORLD – 2013 EVENTS

Knowledge of the ways that crime against museums and similar institutions was committed in the world is of great importance when assessing the threat of similar events occurring in Poland. Examination of the activity of both organised crime groups and individual perpetrators shows the diversity of this phenomenon. Monitoring crime and the analysis of the methods used by the criminals threatening museum collections in 2013 makes it possible to observe some patterns of activity and undertake preventive measures in order to minimise the threat to museums.